

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA ORTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

SHARQ ADABIYOTI JAHON ADABIYOTI KONTEKSIDA
(AFG'ON-PASHTU)
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:

Ta'lim sohasi:

Mutaxassislik:

100000 – Guumanitar soha

120000 – Guumanitarfanlar

70230502 – Adabiyotshunoslik (sharq tillari va
tadqiqot yo'naliishlari)

Toshkent – 2021

M. D. f.d.

Yours —

2

7

	T., Fan, 1994.
	4. Inomxojaev R. Afg'oniston ma'rifatparvarlik adabiyoti ocherklari. –T.: 1999.
Qo'shimcha adabiyotlar	
5.	Mirziyoev Sh.M. “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi” – T., “O'zbekiston” – 2017, 48 bet.
6.	Mirziyoev Sh.M. “Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz” – T., “O'zbekiston” – 2017, 488 bet.
7.	Mirziyoev Sh.M. “Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundaik qoidasi bo'lishi kerak” – T., “O'zbekiston” – 2017
8.	Mirzoyev S. Literaturno-prosvetitelskaya deyatelnost Muxammad Tarzi i yego gazeta «Siradj-ul-Axbar» (1911-1919). –Dushanbe, Irfon. 1973. – S.166.
9.	Richkova N. Literatura Afganistana. V kn.: Krakaya istoriya literatur Irana. Afganistana i Tursii. –L.: Izd-vo leningradskogo universita. 1971. –S.69-88.
10.	Shpak I.M. Abdulla Baxtani i yego mestlo v razvitiy sovremennoy afganskoy novelli. – Izvestiya AN Tadj. Nauk, 1969. №2.
Axborot manbalari	
11.	www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
12.	www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
7.	O'quv dasturi “Sharq mamlakatlari adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik” kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil “ <u>27</u> ” <u>08</u> dagi “ <u>1</u> ” –sonli bayonnomaasi bilan ma'qullangan. O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil “ <u>20</u> ” <u>08</u> dagi “ <u>1</u> ” -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: Kabirova N.K. – TDSHU “Sharq mamlakatlari adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik” kafedrasi o'qituvchisi, PhD. Mamonov A.M. – TDSHU “Eron-afg’ on filologiyasi” kafedrasi, professori, filologiya fanlari doktori.
9.	Taqrizchilar: X.Turdiyeva –A.Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti, o'qituvchisi, PhD; O.Turdiyev – “Sharq mamlakatlari adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik” kafedrasi o'qituvchisi, filologiya fanlari doktori;

Fan/modul kodи SAJK104	O'quv yili 2021-2022	Semestr 2	ECTS - Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'llim tili Ozbek	Haftadagi dars soatları 4	
Fanning nomi 1.	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'llim (soat)	Jami yuklrama (soat)
2.	Sharq adabiyoti jahon adabiyoti kontekstida (Yaponiya)	60	60
<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – magistrlarga adabiy aloqa va adabiy ta'sir masalalari, arab adabiyotining jahon adabiyotidagi o'mi, o'ziga xos xususiyatlari, uning rivojanish qonuniyatlari va xarakteri to'g'risida bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.</p> <p>Ushbu maqsadga erishish uchun fan magistrlarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, adabiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.</p>			
<p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruba mashg'ulotlari)</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>Adabiy aloqalarni davrlashturish.</p> <p>“Sharq adabiyoti jahon adabiyoti kontekstida” fani milliy adabiyotlarning jahon adabiyotida turgan o'mini aniqlashdagi muhim yo'nalish sifatida. Adabiy aloqalar – adabiyotlarning rivojanishida asosiy omillardan biri sifatida. Adabiy aloqa va adabiy ta'sir. Aloqalarning xilma xilligi va ularning asosiylarini ajratma olish.</p> <p>1-mavzu. Afg'on adabiyotining yuksalish davri (XVII asrning ikkinchi yarmi XVIII asr)</p> <p>Afg'on adabiyotida ilk bor pushtu tilidagi fors munioz adabiyoti poeziyasida mavjud bo'lgan she'riy turlarni tadbiq etilishi.</p> <p>2-mavzu. Nasrda ijtimoiy-olalviy muammolarning aks etishi</p> <p>Xalq og'zaki ijodining namunalarini yozib olish harakati. Xalq romanlari, siralar.</p> <p>3-mavzu. Mahmud Tarziy – buyuk afg'on ma'rifatparvari</p> <p>Mahmud Tarziy afg'on ma'rifatparvarlarining otasi. Uning faoliyati. Tarziyning tarjimonlik, shoirlilik, adiblik faoliyati. Mahmud Tarziyning izdoshlari.</p> <p>4-mavzu. Ilk Durroniylar davri dariyazabon she'riyati (XVIII asrning 40-90 yillari)</p> <p>Durroniylar davlatining taskil qilinishi, ikki tillilik, Durroniyalar Sultanatidagi adabiyot va madaniyating rivojlanish davri, Ahmadshoh va</p>			

Temurshoh Durroniý, Oysha Durroniý shé'riyatı

5 – mavzu. Afg'onistondagı siyosiy beqarorlık davri daryyzabon adabiyotı (XIX asrnıng bircinci yarmı)

Qudratlı davlatning xonliklarga bo'linib ketishi, bosbholdoqliklar, inglizlarning fitnaları, iqtisodiy-madaniy hayotning izlan chiqishi, natijada Kobul saroyida vujudga kelgen adabiy anjuman ching'i xiralashib so'nishi, ijodkorlarning parokanda bo'lishi, adabiy taqildichilikning keng miqyosda rivojanishi.

6 – mavzu. Jangnomananavislik

XIX asrda suronli yillar, urush fojeaları, bosqinchilar, jangnomananavislik, G'ulomniyning "Jangnomma" dostoni, Hamid Kashmırinyning "Akbarnomma" dostoni, lirik she'riyat. Ulfat Kobuliy, Munammar Nabi Vosil, G'ulommuhammadxon Tarziy g'azal, qasida, ruboyi, muxammas janlarida ijod etganligi, tashbih, istorialar uning yuzaga kelishi.

7-mavzu. Lirik she'riyat

Daryyzabon adabiyotida lirik motivlari va ularda ijtimoiy fikrlarning aks etishi. Ulfat Kobuliy, Munammar Nabi Vosil, G'ulommuhammadxon Tarziylarning she'riyat rivojidagi o'milari.

8-mavzu. Afg'oniston daryyzabon adabiyotida nasriy janlar (tarixnavislik va tazkirachilik)

Afg'onistonda Durroniyarning mustaqil davlati taskil etilishi, tarixnavislik va tazkirachilikning shakillanishi.

III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar (Seminar mashg'ulotlari), (Kurs ishl, (Mustaqil ta'lim) o'yuv rejeda)

Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etildi:

1. Afg'on adabiyoti klassikkilari asarlarini tarjima va tahlil qilish.
2. Mumtoz daryyzabon -tojik adabiyoti janrlari va ular poetikasi.
3. Rushaniylat adabiyoti nannularini tarjima va tahlil qilish.
4. Xushholxon Xattak va Rahmon bobolar ijodi.
5. Ilk ma'rifatparvar shoirlar ijodidan nannular.
6. XX asr 50-yillardar adabiyotida ma'rifatparvarlik g'oyalar.
7. Hozirgi zamон afg'on yozuvchilari nasrining janr xususiyatlari va mazmuni.
8. Daryyzabon adabiyoti klassikkilari asarlarini tarjima va tahlil qilish
9. Daryyzabon folklori namunalarini tarjima va tahlil qilish
10. Xuroson va Iroq uslubi namoyandalarini ijodini qiyosiy tahlil qilish
11. Ilk ma'rifa parvar daryyzabon adiblari.
12. Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmaları bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik gurutunga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tliishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Afg'on tilidagi ilk yozma yodgorliklar

2. Afg'on ertaklarining maznuni va mundarijasi

3. "Pita xazona" – ilk afg'on tazkirasi

4. Boyazid Ansoriyning "Xayrul bayon" asari

5. Xushholxon Xattak hayoti va ijodi

6. Rahmon Bobo ijodida tasavvuf g'oyaları

7. Ahmadshoh Durroniý ruboylari

8. Munshiy Ahmadshoh nasriy asarlarining mavzular ko'lami

Mahmud Tarziyning jurnalistik faoliyati

Qori Abdullo va Betoblarining hayoti va ijodi

"Pita mina" va "Dva mayan vruna" asarlarining mavzusi va g'oyasi

3. Benavoning "Parishon fikrlar" she'riy turkumi

4. Pashtu va dariy tarjima adabiyoti.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan

referatlar tayyorlash va uni taqdimat qilish tavsiya etildi.

Fanni o'zlashtirish natjasida talaba:

• adabiy aloqalarning vujudga kelish tarixiy taraqqiyotining muhim bosqichlari, adabiy aloqalarning vujudga kelish tarixiy sababakari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;

- adabiy aloqalarda o'z ijodi bilan samarali xissa qo'shgan adiblar ijodini *bilishi va ulardan soydalana olishi*;
- adabiy ta'sir masalalarining nazariy asoslari haqida ma'lumot berish,

adabiy ta'sir masalalarini o'rganishda imiy tadqiqotlari bilan muhim o'rin tutgan olimlar faoliyati haqida *ko'nikmalariга ega bo'lishi kerak*.

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadiilar;
- seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotoqlarni qilish;
- individual loyihalar;

5. VII. Kreditarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish vajoriy, oraliq nazorat shakkilarda berilgan vazifa va topshirilqlarni bajarish, yakunli nazorat bo'yicha yozma ishlari topshirish.

Asosiy adabiyotlar

1. Mamonov A. Afg'oniston xalqlari folklori va muntoz adabiyoti tarixi. Monografiya. T., 2001.

2. Inomxodjaev R. Tyurko-persidskoe dvuyazichie v literaturnoy jizni Indii XVI v. Monografiya. Tashkent, 1993

3. Mannanov A., U istokov afganskoy klassicheskoy literaturi. Monografiya.